

NHẬN DIỆN PHÒNG, CHỐNG “DIỄN BIẾN HÒA BÌNH” TRÊN LĨNH VỰC VĂN HÓA Ở VIỆT NAM HIỆN NAY

TS. Lưu Khương Hoa
Học viên Chính trị Khu vực I

● **TÓM TẮT:** Nhận diện phòng, chống “diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực văn hóa không chỉ đáp ứng với đòi hỏi của thực tiễn đời sống xã hội Việt Nam, mà còn là những nhận thức quan trọng, mang tính chiến lược lâu dài trong phát triển bền vững đất nước. Bài viết làm sáng tỏ quan niệm, bản chất và những âm mưu, thủ đoạn mới trong chiến lược “diễn biến hòa bình” của các thế lực thù địch giai đoạn hiện nay.

● **Từ khóa:** Tư duy lý luận phòng, chống “diễn biến hòa bình”; lĩnh vực văn hóa; âm mưu, thủ đoạn.

● **ABSTRACT:** Identifying and preventing “peaceful evolution” in the cultural field not only meets the requirements of the practical life of Vietnamese society, but also is an important perception, of long-term strategic significance in the sustainable development of the country. The article clarifies the concept, nature and new plots and tricks in the “peaceful evolution” strategy of hostile forces in the current period.

● **Keywords:** Theoretical thinking on preventing and combating “peaceful evolution”; cultural field; plots and tricks.

Ngày nhận bài: 05/11/2024 - Ngày bình duyệt: 15/11/2024 - Ngày duyệt đăng: 26/11/2024

1. VÀI NÉT VỀ PHÒNG, CHỐNG “DIỄN BIẾN HÒA BÌNH” TRÊN LĨNH VỰC VĂN HÓA

Năm 1949, từ Mỹ, lần đầu tiên thuật ngữ “Diễn biến hòa bình” xuất hiện trong sinh hoạt chính trị quốc tế, sau đó nhanh chóng trở thành phổ cập trên thế giới. “Diễn biến hòa bình” là hoạt động cơ bản của các thế lực thù địch nhằm lật đổ chế độ chính trị - xã hội của các nước xã hội chủ nghĩa từ bên trong, chủ yếu bằng biện

pháp phi quân sự, phủ nhận vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản cầm quyền, làm sụp đổ chế độ chính trị ở các nước xã hội chủ nghĩa mà không cần phát động chiến tranh vũ trang. Nội dung bao trùm, xuyên suốt của chiến lược này là các thế lực thù địch âm mưu chống phá các nước xã hội chủ nghĩa trên tất cả các bình diện chính trị - tư tưởng, kinh tế, văn hóa, quốc phòng, an ninh... Để thực hiện mục tiêu đó, một trong những mũi nhọn mà chúng thường tấn công

chính là lĩnh vực văn hóa. Bởi lẽ, văn hóa là nền tảng tinh thần của xã hội, văn hóa vừa là mục tiêu, vừa là động lực, là sức mạnh nội sinh của sự phát triển. Văn hóa thể hiện tầm cao và chiều sâu về trình độ phát triển và sự trường tồn của mỗi một quốc gia, dân tộc. Do đó, mục đích sâu xa của chiến lược “diễn biến hòa bình” là các thế lực thù địch thông qua việc thâm nhập, phá hoại nền tảng tư tưởng - văn hóa để từ đó làm nảy sinh những biến động về chính trị - xã hội tại quốc gia đó. Thông qua các thủ đoạn núp dưới vỏ bọc “văn hóa”, các thế lực thù địch tìm mọi cách gieo rắc vào các tầng lớp xã hội (đặc biệt là lớp trẻ) tư tưởng cho rằng: chế độ cộng sản là chuyên chế, là độc tài, là không có tự do dân chủ... Từ đó, chúng khuyến khích thực hiện đa nguyên chính trị, đa đảng đối lập, gây chia rẽ nhằm làm suy yếu và từng bước loại bỏ vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản đối với nhà nước và nhân dân ta.

Nội hàm của văn hóa rất rộng và đa dạng, bao gồm toàn bộ hoạt động sáng tạo ra các giá trị vật chất và tinh thần của con người; những phẩm chất và tính cách của con người với tư cách là chủ thể hoạt động. Bản chất của văn hóa là sáng tạo và hướng tới các giá trị nhân văn. Những hoạt động vì sự phát triển xã hội và con người, làm cho xã hội ngày càng tốt đẹp, cuộc sống ngày càng hạnh phúc... đều bao hàm ý nghĩa văn hóa. Vì thế, nói đến lĩnh vực văn hóa là chúng ta nói tới “một phạm trù bao quát nội dung rộng lớn và hết sức phong phú của đời sống xã hội; là tập hợp của nhiều thành tố có mối quan hệ nội sinh gắn chặt với văn hóa, hàm chứa trong các dạng thức văn hóa vật chất và văn hóa tinh thần; văn hóa xã hội, văn hóa chính trị, văn hóa ngoại giao, văn hóa thương mại, văn hóa thẩm mỹ, văn hóa tiêu dùng, văn hóa ứng xử, văn hóa giáo dục, văn hóa giao tiếp, văn hóa ẩm thực; đường lối văn hóa, quản lý văn hóa, hoạt động văn hóa, đời sống văn hóa, công tác văn hóa, lý luận văn hóa, tư tưởng

văn hóa, giáo dục văn hóa; v.v...”¹. Theo đó, hiểu một cách khái quát: *phòng, chống “diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực văn hóa là hoạt động có mục đích, có kế hoạch của các chủ thể, lực lượng, bao gồm tổng thể các chủ trương, hình thức, biện pháp công tác tư tưởng, công tác tổ chức, công tác chính sách nhằm chủ động vô hiệu hóa mọi âm mưu, thủ đoạn của các thế lực thù địch chống phá cách mạng Việt Nam trên lĩnh vực văn hóa.*

Mục đích của phòng, chống “diễn biến hòa bình” là ở chỗ ngăn chặn, đẩy lùi, vô hiệu hóa mọi âm mưu, thủ đoạn phá hoại trên lĩnh vực văn hóa, đồng thời, cũng là góp phần bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, giữ vững mọi thành quả cách mạng mà Đảng và nhân dân ta đã đạt được trong gần một thế kỷ đã qua, tiếp tục thực hiện mục tiêu xây dựng “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”.

Chủ thể của phòng, chống “diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực văn hóa bao gồm cả hệ thống chính trị và toàn xã hội.

Lực lượng tham gia phòng, chống “diễn biến hòa bình” là các tổ chức chính trị - xã hội, nghề nghiệp và mọi người dân Việt Nam.

Đối tượng của phòng, chống “diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực văn hóa bao gồm tất cả những quan điểm, tư tưởng, hành động sai trái của các cá nhân hay tổ chức, nhà nước hay tổ chức phi chính phủ, hợp pháp hay bất hợp pháp, ở trong nước hay ở ngoài nước, người Việt Nam hay người nước ngoài có hành vi liên quan trực tiếp hay gián tiếp chống phá chúng ta; những kẻ cơ hội chính trị, v.v... có mục đích chống phá Đảng, Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, khối đại đoàn kết toàn dân tộc Việt Nam trên lĩnh vực văn hóa.

Về nội dung của phòng, chống “diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực văn hóa, có thể khái quát về cơ bản gồm: Đấu tranh bác bỏ

những luận điểm phản động sai trái, phủ nhận chủ nghĩa Mác - Lênin về xây dựng nền văn hóa; bảo vệ và phát triển tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối của Đảng về xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc; bảo vệ và phát triển truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc; bảo vệ công cuộc xây dựng nền văn hóa và đời sống văn hóa quan điểm của Đảng; đấu tranh giữ vững trận địa tư tưởng, ngăn chặn mọi nguy cơ lệch hướng, phát huy vai trò các tổ chức chính trị xã hội; đấu tranh phát hiện, kịp thời triệt tiêu các nguyên nhân, điều kiện phát sinh “*tự diễn biến*”, “*tự chuyển hóa*” về tư tưởng, văn hóa, các hành vi, sản phẩm phi văn hóa, phản văn hóa xuất hiện trong đời sống xã hội, v.v...

Như vậy, phòng, chống âm mưu, thủ đoạn “diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực văn hóa có ý nghĩa rất to lớn, là một bộ phận quan trọng của cách mạng Việt nam. Đây là cuộc đấu tranh tư tưởng mang dấu ấn giai cấp, dân tộc gay go, lâu dài và phức tạp, và là một trong những nhiệm vụ vừa cơ bản, vừa cấp bách của toàn Đảng, toàn dân ta, đặc biệt trong tình hình mới hiện nay. Tuy nhiên, một yêu cầu hết sức quan trọng của công tác phòng, chống “diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực văn hóa là phải luôn có sự kết hợp chặt chẽ giữa “phòng” và “chống”. Trong đó, công tác “phòng” nghiêng về xây dựng, lấy xây dựng làm chính, và “chống” là chủ động tiến công ngăn chặn, đẩy lùi nhằm đập tan mọi âm mưu, thủ đoạn của các thế lực thù địch. Phòng, chống âm mưu, thủ đoạn “diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực văn hóa là hai vấn đề có tính độc lập tương đối, song chúng lại có quan hệ gắn kết với nhau rất chặt chẽ, tác động qua lại với nhau. “Phòng” là tiền đề, là điều kiện quan trọng để “chống”, và ngược lại, “chống” sẽ tác động ngược trở lại với “phòng”, góp phần loại trừ, triệt tiêu những yếu tố tiêu cực tác động đến hoạt động phòng ngừa sự tiến công của các thế lực thù địch trên lĩnh vực

văn hóa. Như vậy rõ ràng, công tác phòng, chống âm mưu, thủ đoạn “diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực văn hóa là những hoạt động có mục đích, có tổ chức chặt chẽ, bao gồm tổng thể các hoạt động lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức triển khai các lực lượng, hình thức, biện pháp phòng, chống một cách có hiệu quả, nhằm xóa bỏ mọi âm mưu, thủ đoạn “diễn biến hòa bình” của các thế lực thù địch trên lĩnh vực văn hóa.

2. NHẬN DIỆN ÂM MƯU, THỦ ĐOẠN MỚI TRONG CHIẾN LƯỢC “DIỄN BIẾN HÒA BÌNH” CỦA CÁC THỂ LỰC THÙ ĐỊCH GIAI ĐOẠN HIỆN NAY

Thực hiện chiến lược “diễn biến hòa bình” ở Việt Nam, các thế lực thù địch luôn coi việc phá hoại lĩnh vực tư tưởng - văn hóa là mũi nhọn, là con đường ngắn nhất dẫn tới sự xói mòn niềm tin của nhân dân đối với Đảng, với chế độ xã hội chủ nghĩa. Thời gian gần đây, các thế lực thù địch đã và đang đẩy mạnh nhiều thủ đoạn chống phá mới, điển hình là:

Thứ nhất, bằng nhiều phương thức khác nhau, các thế lực thù địch tìm cách đẩy nhanh quá trình “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trước hết trong nội bộ cán bộ, đảng viên của chúng ta. Chẳng hạn, chúng đưa ra những luận điệu hết sức mập mờ, lẫn lộn giữa tích cực và tiêu cực, giữa tư tưởng xã hội chủ nghĩa và tư bản chủ nghĩa... đến đội ngũ cán bộ, đảng viên và cả nhân dân; so sánh các chế độ, chính sách liên quan đến đời sống của nhân dân ta với các nước phương Tây; đặc biệt là khai thác vấn đề tự do, dân chủ, v.v..., với mục đích là nhằm làm cho mọi người cảm thấy hình như “xã hội Việt Nam của chúng ta đang thực sự có vấn đề”. Và từ đó, dẫn đến tâm lý hoài nghi đối với thể chế chính trị xã hội của ta, mơ tưởng về một “xã hội khác tốt đẹp hơn” ở đâu đó. Chính vì vậy, nếu mỗi cán bộ, đảng viên chúng ta không ý thức vững vàng về tư tưởng, về niềm tin thì cũng rất dễ dẫn đến

sự thay đổi về quan điểm, suy thoái về đạo đức, lối sống..., và cuối cùng là dẫn đến “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” như Nghị quyết Trung ương 4 khóa XII (2016) của Đảng đã cảnh báo và chỉ ra với những biểu hiện hết sức cụ thể, rõ ràng.

Thứ hai, trong bối cảnh thế giới tiếp tục có những diễn biến thay đổi phức tạp, khó lường như hiện nay, các thế lực thù địch đang ra sức điều chỉnh các thủ đoạn chống phá cách mạng nước ta trên nhiều phương diện. Từ chỗ trước đây chúng thường công kích trực diện vào nền tảng tư tưởng, xuyên tạc đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước, đòi đa nguyên, đa đảng đối lập, đòi bỏ điều 4. Hiến pháp Nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, v.v..., đến chỗ hiện nay, thủ đoạn mới của chúng là đẩy mạnh việc tăng cường tuyên truyền, kích động, gây mâu thuẫn, chia rẽ trong nội bộ Đảng và Nhà nước ta. Và rồi từ đó, trực tiếp tác động làm tha hóa đội ngũ cán bộ, đảng viên nhằm thực hiện mưu đồ cuối cùng là phá hoại từ bên trong, thúc đẩy nhanh quá trình “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ cán bộ, đảng viên chúng ta.

Thứ ba, trong bối cảnh khoa học công nghệ phát triển hiện nay, các thế lực thù địch sử dụng cách thức tác động một cách rất tinh vi, xảo quyệt đối với từng đối tượng cụ thể. Chẳng hạn, đối với đội ngũ cán bộ, đảng viên, chúng thường thổi phồng sự yếu kém, khuyết điểm của một số địa phương hoặc cá nhân cán bộ, đảng viên, đặc biệt là với các cán bộ lãnh đạo quản lý; chúng đánh đồng giữa đa số tập thể, cá nhân tốt với một số ít tập thể, cá nhân có khuyết điểm yếu kém, sai phạm... nhằm làm cho xã hội và người dân hoang mang, mất niềm tin vào đội ngũ cán bộ đảng viên nói riêng và cấp ủy, chính quyền, thể chế chính trị nói chung.

Đối với các tầng lớp nhân dân, chúng đặc biệt thường lợi dụng việc tiếp cận thông tin của họ còn nhiều hạn chế để đưa những

thông tin sai lệch, thậm chí phản động nhằm tạo khoảng trống trong tư tưởng của người dân, làm cho nhân dân hoài nghi, mất niềm tin với chế độ, với Đảng và Nhà nước... Từ đó kích động các hoạt động gây mất ổn định an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, phá hoại khối đại đoàn kết toàn dân tộc của chúng ta v.v...

3. QUẢN TRIỆT, THỰC HIỆN TỐT QUAN ĐIỂM CHỈ ĐẠO CỦA ĐẢNG VỀ PHÒNG, CHỐNG “DIỄN BIẾN HÒA BÌNH” TRÊN LĨNH VỰC VĂN HÓA.

Hội nghị Trung ương 4 khóa XII đã ban hành Nghị quyết số 04-NQ/TW, ngày 30/10/2016, về “*Tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ*”, xác định sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống là bước chuyển trực tiếp đến “diễn biến hòa bình”, làm “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ Đảng. Tại Hội nghị này, Đảng đã nhấn mạnh, cần chủ động chuẩn bị các phương án, biện pháp cụ thể, sát với tình hình; xây dựng lý luận sắc bén để đấu tranh, phản bác có hiệu quả với các quan điểm sai trái, thù địch, xuyên tạc nền tảng tư tưởng, cương lĩnh, đường lối lãnh đạo của Đảng, Hiến pháp, pháp luật của Nhà nước và khối đại đoàn kết toàn dân tộc. Vì thế, để bảo vệ nền tảng tư tưởng và vai trò lãnh đạo của Đảng, việc tăng cường đấu tranh phê phán các quan điểm sai trái của các thế lực thù địch, cơ hội chính trị là đòi hỏi khách quan, là nhiệm vụ cấp bách trước mắt, đồng thời cũng là nhiệm vụ thường xuyên, cơ bản, lâu dài. Nghị quyết chỉ ra 27 biểu hiện suy thoái tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống và “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” đã giúp cán bộ, đảng viên và nhân dân tự soi, tự sửa và giám sát người khác; qua đó góp phần đấu tranh phòng, chống đúng đối tượng, có trọng tâm, trọng điểm, tránh chung chung.

Thực trạng vi phạm của một bộ phận cán bộ, đảng viên chưa được ngăn chặn, đẩy lùi kịp thời đã ảnh hưởng đến lòng tin của người dân vào đội ngũ cán bộ, đảng viên. Đây cũng là điểm cơ bản mà các thế lực thù địch lợi dụng để bôi nhọ, nói xấu chế độ ta.

Tại Đại hội lần thứ XIII (Tháng 01/2021), Đảng đã khẳng định rõ ràng: Bốn nguy cơ mà Đảng ta đã chỉ ra còn tồn tại, có mặt còn gay gắt hơn. Nguy cơ tụt hậu, rơi vào bẫy thu nhập trung bình còn lớn. Có biểu hiện chưa quan tâm đúng mức bảo đảm phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa; phát triển văn hóa, bảo đảm phúc lợi xã hội, thực hiện tiến bộ, công bằng xã hội trong phát triển kinh tế thị trường... Tham nhũng, lãng phí, quan liêu, suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ cũng như những mâu thuẫn xã hội còn diễn biến hết sức phức tạp. Các thế lực thù địch tiếp tục tăng cường chống phá Đảng, Nhà nước

và đất nước ta. Chính vì vậy, phòng chống âm mưu, thủ đoạn “diễn biến hòa bình” là góp phần bảo vệ độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ, giữ vững môi trường hòa bình, ổn định cho đất nước. Đây là yêu cầu cấp thiết, đồng thời là những thách thức rất lớn đối với mỗi cán bộ, đảng viên và nhân dân ta trong thời gian tới.

Cuối cùng cần khẳng định rằng, trong tình hình hiện nay, trước những thủ đoạn mới của các thế lực thù địch chống phá đất nước ta, đặc biệt là trên lĩnh vực tư tưởng - văn hóa, đòi hỏi mỗi cán bộ, đảng viên chúng ta phải không ngừng rèn luyện, giữ vững lập trường, tư tưởng chính trị, đạo đức lối sống, chủ động phòng, chống “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”, bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng, bảo vệ nhân dân, bảo vệ chế độ xã hội chủ nghĩa mà các thế hệ đi trước đã dày công vun đắp, tạo dựng nên./.

1. Viện Khoa học xã hội nhân văn quân sự. Thiếu tướng PGS.TS Nguyễn Bá Dương (Tổng chủ biên): *Phòng, chống “Diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực văn hóa*, Sdd, tr.41

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Tư tưởng văn hóa Trung ương: *Một số văn kiện của Đảng về công tác tư tưởng - văn hóa (tài liệu nội bộ)*, Tập 1, 2, Nxb CTQG
2. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Nxb Chính trị

quốc gia, Hà Nội. 2016

3. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội. 2021

4. Viện Khoa học xã hội nhân văn quân sự, Thiếu tướng, PGS.TS, NGND Nguyễn Bá Dương (Tổng chủ biên): *Phòng, chống “Diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực văn hóa*, Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội. 2020.

5. Nguyễn Khoa Điềm (chủ biên): *Xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc*, Nxb CTQG, Hà Nội 2002